

Робоча програма «Сценічно-виконавська майстерність: Майстерність актора» для студентів галузь знань: 02 Культура і мистецтво, спеціальність: 025 «Музичне мистецтво», освітній рівень: перший (бакалаврський).

Розробник: Дикий Д.В., старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від «6» вересня 2017 року № _1_

Завідувач кафедри академічного та естрадного вокалу

_____ (Мережко Ю.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.	5
3. Програма навчальної дисципліни.	6
4. Структура навчальної дисципліни.	9
5. Навчально-методична картка.	10
6. Теми практичних занять.	11
7. Самостійна робота.	11
8. Методи навчання.	11
9. Методи контролю.	12
10. Методичне забезпечення.	14
11. Рекомендована література.	15
12. Інформаційні ресурси.	15

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво	Нормативна (за вибором)
	Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво»	
Модулів – 4	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки 2-й
Змістових модулів – 4		Семестр 3-й
Загальна кількість годин – 60 год.		Аудиторних 28 год.
		Практичні 22 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 3-й семестр – 2.		Лабораторні 6 год.
		Самостійна робота 28 год.
		Вид контролю: МК: 4 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Сценічно-виконавська майстерність: Майстерність актора» є виявлення, розвивання і відшліфовування природних здібностей студента, дати необхідні знання і навички, організувати талант, зробити його гнучким і чутливим до всякого творчого завдання. "Мистецтво актора є дарунком самого себе. Щоб віддати себе, він спершу повинен володіти собою" (Е. Барба). Головний напрямок в процесі вивчення даної дисципліни – виховання у студентів професійних акторських навичок, необхідних для створення образу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сценічно-виконавська майстерність: Майстерність актора» є спровокувати в початківцеві творчий процес, допомогти йому свідомо підходити до розвитку власного акторського інструментарію, до оволодіння техніками сценічної гри і принципами їх застосування, дати метод роботи з драматургічним матеріалом - від першого знайомства аж до втілення його на сцені.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність професійної етики актора театру;
- сутність професійних якостей актора, та його функції;
- особливості роботи актора над собою: роботу над собою в творчому процесі переживання; роботу над собою в творчому процесі втілення;
- специфіку та сутність театрального мистецтва;
- елементи системи Станіславського та досвіт видатних діячів театрального мистецтва;
- елементи сценічної дії акторської майстерності;
- принципи роботи над елементами сценічної дії на матеріалі вправи, етюду, інсценівки;
- метод дійового аналізу ролі;
- етапи роботи над роллю виконавця на матеріалі інсценівки;

вміти:

- розвивати та удосконалювати професійний апарат актора, його психотехніку;
- виховувати в собі постійну потребу пізнання життя та його законів;
- постійно працювати над собою, шляхом індивідуально спрямованого тренінгу та творчого самовиховання;
- сценічної поведінка (за допомогою аналізу життєвої дії в сценічних умовах, а потім аналізу дійового аналізу ролі у запропонованих обставинах);
- володіти елементами сценічної дії;
- формувати професійні навички та уміння, освоювати методичні засоби праці над роллю.

3. Програма навчальної дисципліни.

III семестр.

Модуль I.

Змістовний модуль 1. Робота актора над роллю.

Тема 1. Поняття атмосфери у сценічній творчості та в роботі актора над роллю.

Загальне поняття атмосфери (театру, концертного залу, цирку, театралізованого масового свята). Атмосфера, як взаємозв'язок актора з глядачем.

Атмосфера як простір, що живить творчу активність актора. Масові сцени вистави і характер впливу певної атмосфери. Об'єктивна атмосфера і суб'єктивні почуття актора. Внутрішня динаміка атмосфери.

Атмосфера як збудник творчих почуттів актора у роботі над образом.

Роль музики у створенні атмосфери.

Декоративно-художнє оформлення вистави та його вплив на створення атмосфери видовища.

Сценографія як рухома дійово-динамічна структура атмосфери. Складові сценографії.

Тема 2. Робота актора над роллю.

Станіславський про комплексний характер процесу творчості у роботі актора над роллю. Чотири основні етапи роботи над роллю: пізнання, переживання, втілення, вплив. Методика роботи актора над роллю: вивчення дійсності, аналіз літературного матеріалу, акторська робота на репетиціях, вдома і у виставі.

Головний принцип роботи над роллю – від вигаданих чужих обставин до живого дійсного почуття, як шлях від зовнішнього до внутрішнього.

Поняття і оцінка розвитку зовнішньої сценічної дії вистави, причини, що викликали ту чи іншу дію, форми втілення думки, ідеї, реалій побуту, загального стилю як основні вимоги у роботі актора над роллю.

Тема 3. Метод дієвого аналізу.

Метод дієвого аналізу як засіб роботи над роллю та виставою взагалі, як найдоступніший шлях до життя людського духу ролі через життя людського тіла її. Метод дієвого аналізу як зовнішній і внутрішній самоаналіз артиста в обставинах життя ролі, як найкращий засіб розкріпачення актора, виявлення його творчої активності і самостійності.

Метод дієвого аналізу як шлях найвищого режисерського відчуття творчості артиста, найменших змін у його поведінці на сцені, як дійсне створення умов для творчості.

Використання методу дієвого аналізу відомими режисерами-педагогами (М.О. Кнебель, К.С. Станіславський та інші).

Тема 4. Поза і жест як основні елементи статурної акторської виразності.

Прийоми статурності і фіксації в театральних формах. Характер жесту: комічний, трагічний. Психологічний жест як перший крок актора у роботі над роллю.

Вправи на знаходження психологічного жесту у таких діях: відкривати, закривати, брати, ламати та інше. Вправи на фантастичний психологічний жест. Вправи на використання жесту при загостренні дії.

П'ять випадків використання психологічного жесту у практичній роботі актора:

- для засвоєння образу ролі в цілому;
- для окремих моментів ролі;
- для окремих сцен вистави;
- для засвоєння партитури атмосфери;
- у роботі над текстом ролі.

Модуль II.

Змістовний модуль 1. Від етюд до ролі.

Тема 5. Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.

Актор – творець мізансцен у процесі творення сценічного етюд.

«Мізансцена» (від фр. – розташування на сцені) як подія, виявлена видовишно. Пластична форма вираження у просторі й часі внутрішньої суті завершеного уривка сценічної дії, взаємодії або події, часу конфлікту.

Мізансцена як один із універсальних засобів існування актора на сцені.

Іномовна образність у мізансцені: за допомогою зовнішніх, фізичних дій персонажів виявляти внутрішні, психологічні відношення і дії.

Тема 6. Взаємодія акторів на сцені.

Процес взаємодії акторів на сцені. Уміння актора спостерігати життя, стосунки людей, уміння помічати в окремій деталі поведінки однієї людини вплив поведінки іншої.

Особливості сценічного спілкування. Взаємодія з партнером.

Елементи живого процесу сценічної взаємодії: оцінка, орієнтація, привертання уваги партнера, пристосування до об'єкта, характер та динаміка пристосування.

Взаємодія як процес становлення та розвитку взаємовідносин з об'єктами-партнерами під час сценічної боротьби.

Модуль III.

Змістовний модуль 1. Створення етюдів.

Тема 7. Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.

Парний етюд в умовах виправданого мовчання. Засвоєння принципів сценічного спілкування з партнером у парному етюді. Особливості над постановкою парних етюдів.

Репетиційна робота над парними етюдами на сценічному майданчику.

Вправи на засвоєння законів спілкування на орієнтування, пристосування, взаємодію. Вправи на оцінку дії партнера на задану тему або імпровізацію. Вправи на привернення уваги партнера.

Тема 8. Робота над масовим етюдом.

Поняття парний та масовий етюди, вимоги до їх створення, особливості та відмінності. Робота над постановкою етюдів.

Засвоєння принципів сценічного спілкування у масовому етюді. Маса як головна дійова особа етюдів. Організація дії виконавців у масовій сцені.

Специфіка взаємодії у масовому етюді, її характер.

Підтекст як комплекс думок і почуттів, що містяться у тексті ролі. Розкриття підтексту за допомогою пауз, внутрішніх монологів, ритмічної організації вистави. Вправи на рольову поведінку в різних найрізноманітніших ситуаціях, у запропонованих обставинах, у процесі спілкування на імпровізаційні теми.

Модуль IV.

Змістовний модуль 1. Малі форми драматургії.

Тема 9. Малі форми драматургії.

Різновиди малих форм драматургії. Особливості роботи над скетчем, інтермедією, мініатюрою.

Підбір матеріалу та розробка ідейно-тематичного аналізу сценки. Репетиції у вигородці. Створення гумористичного образу – клоунада та пантоміма.

Репетиція з реквізитом. Наділення бутафорії та реквізиту сценічними можливостями.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.	м.к		л	п	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	13
Модуль I.											
Змістовний модуль 1. Робота актора над роллю.											
Тема 1. Поняття атмосфери у сценічній творчості та в роботі актора над роллю.	2		2								
Тема 2. Робота актора над роллю.	7		2	2	3						
Тема 3. Метод дієвого аналізу.	5		2		3						
Тема 4. Поза і жест як основні елементи статурної акторської виразності.	5		2		3						
Модульний контроль.						1					
Разом.	19		8	2	9	1					
Модуль II.											
Змістовний модуль 1. Від етюду до ролі.											
Тема 5. Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.	3		2		1						
Тема 6. Взаємодія акторів на сцені.	2		2								
Модульний контроль.						1					
Разом.	5		4		1	1					
Модуль III.											
Змістовний модуль 1. Створення етюдів.											
Тема 7. Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	8		4		4						
Тема 8. Робота над масовим етюдом.	8		2	2	4						
Модульний контроль.						1					
Разом.	16		6	2	8	1					
Модуль IV.											
Змістовний модуль 1. Малі форми драматургії.											
Тема 9. Малі форми драматургії.	16		4	2	10						
Модульний контроль.						1					
Разом.	16		4	2	10	1					
Усього годин	60		22	6	28	4					

5. Навчально-методична карта дисципліни «Сценічно-виконавська майстерність: Майстерність актора».

Разом: 60 години, практичні заняття – 22 години, лабораторні заняття - 6 годин, самостійна робота – 28 годин, модульний контроль – 4 години.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II		Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV
Назва модуля	Робота актора над роллю.				Від етюду до ролі.		Створення етюду.		Малі форми драматургії.
Кількість балів за модуль 224	85				52		74		63
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Лабор – 6 годин		2 годин						2 годин	2 годин
Практичні - 28 годин	10 годин				4 годин		8 годин		6 годин
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Поняття атмосфери у сценічній творчості та в роботі актора над роллю.	Робота актора над роллю.	Метод дієвого аналізу.	Поза і жест як основні елементи статурної акторської виразності.	Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.	Взаємодія акторів на сцені.	Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	Робота над масовим етюдом.	Малі форми драматургії.
	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*2= 2 б. 10*2=20 б. 22 б.	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*2= 2 б. 10*2=20 б. 22 б.	1*2= 2 б. 10*2=20 б. 22 б.	1*3= 3 б./ 10*3=30 б. 33 б.
Самостійна робота 20 балів		5 б.			5 б.		5 б.		5 б.
Види поточного Контролю 100 балів	Модульна контрольна робота 25 балів				Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 25 балів
Підсумковий контроль									
Всього 274 балів									

6. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Поняття атмосфери у сценічній творчості та в роботі актора над роллю.	2
2.	Робота актора над роллю.	4
3.	Метод дієвого аналізу.	2
4.	Поза і жест як основні елементи статурної акторської виразності.	2
5.	Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.	2
6.	Взаємодія акторів на сцені.	2
7.	Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	4
8.	Робота над масовим етюдом.	4
9.	Малі форми драматургії.	6
Разом:		28

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Робота актора над роллю.	3	5
2	Метод дієвого аналізу.	3	
3	Поза і жест як основний елемент статурної акторської виразності.	3	
4	Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.	1	5
5	Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	4	5
6	Робота над масовим етюдом	4	
7	Малі форми драматургії.	10	5
Разом:		28	20

8. Методи навчання.

I. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) за джерелом інформації:

- словесні: із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), пояснення, розповідь, бесіда;
- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- практичні: вправи;

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові,

дослідницькі;

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача;

5) самостійна робота студентів: розробка і виконання індивідуальних навчальних тренінгів, підбір матеріалу, написання та постановка етюду.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методи контролю.

Навчальні досягнення з дисципліни «Сценічно-виконавська майстерність: Майстерність актора» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних робіт застосовуються такі методи:

- усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- письмового контролю: ідейно-тематичний аналіз, дійовий аналіз художнього твору;
- методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розрахунок рейтингових балів.

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	11	11
2.	Робота на практичних заняттях	10	11	110
3.	Відвідування лабораторних занять	1	3	3
4.	Робота на лабораторних заняттях	10	3	30
5.	Самостійна робота	5	4	20
6.	Модульна контрольна робота	25	4	100
Базовий рейтинговий бал				274
Підсумковий рейтинговий бал				274

Поточне тестування і самостійна робота													
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2			Змістовний модуль №3			Змістовий модуль №4		Кількість балів без коеф.
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	МК 5	Т 6	Т 7	МК 8	Т 9	Т 10	МК 11	Т 12	МК 13	
11	23	13	13	25	16	11	25	24,5	24,5	25	38	25	274

Т ... – теми змістових модулів.

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань з практичної роботи;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання;
- самостійність виконання;
- креативний підхід;
- ініціативність.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни
----------	------------------------	--

Критерії оцінювання

Оцінка **«відмінно» (90-100 балів)** – ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

Оцінка **«дуже добре» (82-89 балів)** – ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні неточності.

Оцінка **«добре» (75-81 балів)** – ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.

Оцінка **«задовільно» (69-74 бали)** – ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх самостійно.

Оцінка **«достатньо» (60-68 бали)** – ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.

Оцінка **«незадовільно» (35-59 балів)** - виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

10. Методичне забезпечення.

- робоча навчальна програма;
- навчально-методична література, цифрові носії інформації;
- технічні засоби навчання (аудіо-, відеоапаратура, комп’ютер, реквізит).

11. Рекомендована література.

Базова.

1. Захава Б. Е. Мастерство актера и режиссера / Б. Е. Захава. – М. : ГИТИС, 2008. – 430 с.
2. Великие мюзиклы мира / - М.: Олма-прес, 2002. - 704 с.
3. Кнебель М.О. О действенном анализе пьесы и роли / Мария Кнебель. - М. Мистецтво, 1959.
4. Азы актерского мастерства / сост. Е. Р. Ганелин. – СПб. : Речь, 2002. – 239 с.
5. Гиппиус С. В. Актёрский тренинг. Гимнастика чувств / С. В. Гиппиус. – СПб: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 377 с. : ил. – (Золотой фонд актёрского мастерства).

Допоміжна.

1. Пави П. Словарь театра / П. Пави ; пер. с фр. ; под ред. Л. Боженовой. – М. : ГИТИС, 2003. – 514 с.
2. Мочалов Ю. Композиция сценического пространства. Поэтика мизансцены.. Учеб.пособие для учеб. заведений культуры [Текст] / Юрий Александрович Мочалов. — М.: 1981. — 239 с.
3. Станиславский К.С. Актёрский тренинг [Текст] / Константин Сергеевич Станиславский. — М.: АСТ; АСТ Москва: Полиграфиздат; СПб, 2010.
4. Элькис Г.Я. О пластическом тренаже актёра [Текст]: из опыта педагога / Г.Я. Элькис. — К.: Мистецтво, 1986. — 115 с.
5. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.

12. Інформаційні ресурси.

1. Прийоми акторської майстерності та імпровізаційні вправи на заняттях із сценічного руху як одна з умов самореалізації учнів вокально-хорового відділення: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435
2. Книги, статті, учебники по мастерству актера, сценической речи, сценическому движению, истории театра: <http://www.krispen.narod.ru/knigi.html>
3. Спільноти та групи соц.. мереж <https://www.facebook.com/vnesten/>